

УДК 378.014.25 (4-11)

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2018.33.9968>

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ ЗВ'ЯЗКІВ КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ ТА УКРАЇНИ

Галина П'ятакова

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, 79005*

Розглянуто особливості співпраці України з країнами Вишеградської групи у соціально-культурній сфері. Проаналізовано внесок Міжнародного вишеградського фонду в освітні програми України. Визначено тенденції розвитку освітніх зв'язків України у двох напрямках: співпраця через участь у програмах малих грантів ВЗО, неурядових ГО України та участь у стипендіальних програмах для навчання студентів в університетах Чехії, Польщі, Угорщини та Словаччини.

Ключові слова: Вишеградська група, Міжнародний Вишеградський фонд, тенденції співпраці, малі гранти, стипендіальні програми.

Відразу після падіння Берлінської стіни та розпаду Радянського Союзу в політичних дискусіях, переговорах між Європейськими країнами виникають пропозиції щодо створення в Центральній Європі міждержавного об'єднання. У 1991р. (15 лютого) в м. Вишеград Президент Чехословаччини Вацлав Гавел, Президент Польщі Лех Валенса і Прем'єр-міністр Угорщини Юзеф Антал проголосили декларацію про політичну співпрацю трьох держав. Після розколу Чехословаччини в 1993 р. до складу Вишеградської групи вже входило чотири країни (V4) [11].

Аналітики діяльності Вишеградської групи вбачають головну мету появи Вишеградської четвірки та співпраці її країн у “подоланні негативних наслідків комуністичного минулого, творенні спільного бачення та координації зусиль для подальшого взаємовигідного розвитку в контексті вступу, а згодом і членства цих країн у Європейському Союзі та НАТО” [18].

Причину створення Вишеградської групи та її розвиток визначають також і через ретельний аналіз факторів, серед яких виділяють:

- історичний (спільний спадок Австро-Угорської монархії, потреби консолідації заради відродження центральноєвропейської тотожності);
- політичний (повернення в об'єднану Європу, забезпечення гарантій незворотності позитивних зрушень та реформ, зміцнення миру, безпеки і стабільності, розбудови стабільного громадянського суспільства та консолідованої демократії);

- економічний (формування нових ринкових засад конкурентної спроможності регіону в умовах європейської інтеграції та розгортання процесу глобалізації);
- соціокультурні чинники (відродження центральноєвропейської ідентичності як основи конкурентної спроможності центральноєвропейського регіону в об'єднаній Європі) [7, 24].

Взаємодія зазначених об'єктивних чинників зумовила заснування Вишеградського блоку та розуміння елітами центральноєвропейських країн головних завдань новоствореного міжрегіонального об'єднання. Спільності історичного, культурно-освітнього досвіду та географічної близькості, спільність цілей зовнішньої політики надає право розглядати Вишеградську групу як нероздільне ціле.

Наша мета – розглянути особливості співпраці України з країнами В 4 та визначити головні тенденції розвитку освітніх зв'язків.

Питанню досліджуваної проблеми приділяли увагу Коваленко О., Пачос Ю., Тоценко Ж. (освітні, наукові та культурні українсько-польські зв'язки); Стрільчук Л., Стрільчук В. (польсько-українське транскордонне співробітництво в культурній сфері); Ільчук І., Обухова О. (українсько-польське міждержавне співробітництво в євроатлантичному контексті); Корсак Р. (українсько-чеські відносини у транскордонних процесах Центрально-Східної Європи); Матвійчук А., Матвійчук Н., Соскін О., Мудрієвська І. (співробітництво України з країнами Вишеградської групи); Мітряєва С., Соболев А. Сергієнко Т., Тернавська А., Чекаленко Л. (роль Вишеградської групи у процесі євроінтеграції України); Зуб С., Жуковська Т., Іщик С. (особливості партнерства між Україною і Вишеградською четвіркою) та ін.

Поява Вишеградської групи та її членство з 2004 р. у ЄС привнесла нову “форму обміну досвідом та вироблення спільної позиції у важливих питаннях для регіону і ЄС. Окрім європейських питань, співпраця в рамках В4 ґрунтувалась передусім на зміцненні стабільності в Центральній Європі, обміні інформацією, популяризацією культурної спадщини, а також співпраці в галузі культури, науки, освіти та молодіжного обміну. Пріоритетними галузями співпраці була також розбудова транспортної інфраструктури та зміцнення енергетичної безпеки у регіоні” [12, 81].

Від проблем, які стосуються Центральної Європи, Вишеградська четвірка на сучасному етапі перейшла до співпраці зі своїми східними сусідами. Вишеградська група активно підтримує подальше розширення ЄС, а також питання, які безпосередньо пов'язані з поглибленою та конструктивною співпрацею держав Групи в рамках самого Євросоюзу [12, 81]. Важливим є те, що країни Вишеградської групи не обмежуються співпрацею лише в рамках своєї структури. Модель V4+ є відкритою, що надає змогу кооперації з іншими

європейськими партнерами. Така модель співпраці і зв'язків уже є з країнами Балтії, Румунією, Болгарією та Україною. “Для України партнерство з державами V4 є природним напрямом розбудови інтеграційної політики. З огляду на подібність історичних передумов, акцесійні приготування держав Вишеградської групи можуть стати цінним емпіричним матеріалом для України. Важливо, що інтерес у багатоплановій співпраці між нашими державами є обопільним” [12, 81].

Аналіз документів, наукових статей про відносини України з країнами Вишеградської четвірки (В-4) дає підстави стверджувати про фундаментальне значення цих відносин. “По-перше, три з чотирьох країн Вишеградського об'єднання є сусідніми для України державами, з якими вона мала історично дружні відносини. А, по-друге, всі чотири країни стали прикладом успішного набуття членства в ЄС, а відтак підтримка та авторитет об'єднання для просування євроінтеграційних прагнень України перетворилися на цінне джерело запозичення корисного досвіду” [1, с. 227].

Співпраця з Україною розвивалася як на двосторонньому рівні, так й у форматі В 4+. Проте імпульсом для більш ґрунтовної співпраці можна вважати взаємодію в деяких сферах України з Вишеградською групою вже в 1998 році, після вступу країн В-4 до Європейського Союзу. Згодом співпраця була підкріплена політичними змінами в Україні взимку 2004 р. “Відомо, що єврорегіональний рівень інтеграції ґрунтується на спільності територіальних кордонів держав, які інтегруються, на схожих шляхах історичного розвитку і доповнюються природним, економічним, транспортно-комунікаційним, науково-технічним потенціалом, спільністю економічних проблем, зовнішньополітичних та геополітичних інтересів” [1, с. 228]. Єврорегіональне співробітництво країн Вишеградської четвірки й України активізується у багатьох напрямках. У реалізації єврорегіональної співпраці дослідники виділяють чотири рівні: міжнародний, державний, регіональний і місцевий [1, с. 228].

Важливим періодом у діяльності Вишеградської групи потрібно вважати період польського головування, коли були активізовані “зусилля щодо зміцнення відносин між народами, поширення культури та історії країн Центральної Європи через освіту і науково-дослідні проекти, конференції, стипендії, гранти для молоді”. У цей період завдяки Міжнародному Вишеградському фонду відбувалися програми обмінів молоді, студентів і науковців. Саме тому підтримують “ідею у рамках співпраці чотирьох університетів у Кракові, Печі, Брно та Банській Бистриці, що має сприяти кращому взаєморозумінню молоді” [3, с. 70].

Метою Фонду Вишеградської четвірки є сприяння розвитку співпраці між країнами Вишеградської четвірки та їхніми сусідами через підтримку спільних культурних, наукових та освітніх проектів, молодіжних обмінів,

міжнародного партнерства, туризму. Фонд є міжнародною організацією, яку заснували в 2000 р. уряди країн Вишеградської групи Чехії, Угорщини, Польщі та Словаччини для сприяння регіональної співпраці у Вишеградському регіоні (В 4). Так само, як між регіонами В4, Фонд співпрацює з іншими країнами, особливо Західними Балканами та Східними партнерами. Фонд здобуває 8 млн. євро завдяки грантам, стипендіям та діяльності митців, також він щорічно забезпечується рівнозначними внесками всіх В 4 країн. Інші країни (Канада, Німеччина, Нідерланди, Південна Корея, Швеція, Швейцарія, Сполучені Штати) надають 6 млн євро через різні схеми грантів, якими керує Фонд з 2012 р. [17].

Програми-гранти МВФ можна розподілити на чотири групи: малі, стандартні, стратегічні гранти, гранти для університетських студій; стипендії, гранти для художників і програма “Вишеград 4 Східне партнерство”. Малі та стандартні гранти підтримують проекти співробітництва між суб'єктами членами В 4 в галузі культури, науки, освіти, транскордонної співпраці та ін. Різниця між цими грантами залежить лише від суми фінансового внеску, який не може бути більшим ніж 70% від загальної вартості проекту.

Стратегічні гранти надають на більш тривалий термін і повинні відповідати хоча б одному з пріоритетів, які визначає щорічна Конференція міністрів. У 2008 р. була заснована програма Visegrad+, яка фінансує проекти підтримки демократичних і трансформаційних процесів у країнах Східної Європи, південного Кавказу та західних Балкан. Також були реалізовані проекти, пов'язані з Республікою Білорусь, Сербією та Грузією.

Вишеградський грант для університетських студій призначено для створення курсів, які пов'язані з питаннями, що стосуються країн Вишеградської групи. Стипендіальні гранти також надають тим студентам, які зацікавлені в навчанні в інших університетах за умови дотримання необхідних вимог.

У 2011 р. за час чеського головування була впроваджена програма “Вишеград 4 Східне партнерство” (Visegrád 4 Eastern Partnership). Головною метою цієї програми є підтримка проектів, які сприяють демократизації, трансформації та розвитку співробітництва з країнами Східного партнерства [17].

Співпраця між країнами В 4 та Україною має вже понад 25-річний досвід. “Показовою для наслідування є співпраця між Україною та країнами Вишеградської четвірки в гуманітарній сфері, а саме: в рамках діяльності Міжнародного Вишеградського Фонду, керівництво якого розробило ряд програм, призначених для країн Східної Європи (зокрема, для України, Білорусі і Росії). Програми Фонду діють на території України з 2005 р. у двох напрямках” [6, с. 16]. Українські організації та установи мають спільні проекти з організаціями країн учасниць Вишеградської четвірки. Першим таким

проектом був проект «Партнерство малих міст України та малих міст країн Вишеградської групи» у 2006–2007 роках [6, с. 16]. Також студенти, аспіранти, науковці для навчання або наукового стажування у ЗВО однієї з країн Вишеградської четвірки можуть взяти участь у стипендіальних програмах Фонду [6, с. 18].

Міжнародний Вишеградський фонд (МВФ), який фінансують уряди ЧР, ПР, СР, Угорщини, з 2005 р. реалізує проекти на підтримку громадянського суспільства в Україні, які здійснювали спільні суб'єкти з України та країн В 4. Стипендіальні програми МВФ – це один з напрямів співпраці України з країнами Вишеградської групи. Учасниками програм можуть стати приватні особи – студенти, аспіранти, науковці, які навчаються або проходять стажування в університетах однієї з країн В 4. Про активну взаємодію між Україною та країнами В 4 у науковій сфері свідчить статистика отримання стипендій українцями. Порівняємо кількість стипендій, отриманих громадянами України та Білорусі (стипендіальні програми поширюються у Білорусі з 2004 р.) [17]. Упродовж 2005–2012 рр. 417 українських студентів, науковців отримали стипендії. Якщо порівняти з Республікою Білорусь, за 2004–2012 рр. стипендії отримали 154 представника. Це у 2,7 раза менше, ніж виділено Україні. Україна також займала перше місце за участю в стипендіальних програмах для держав, які не є членами В 4. Вишеградський Фонд щороку публікує річні звіти своєї діяльності. Згідно з даними звіту за 2012 р. частка бюджету, яку виділили Україні за період 2005–2012 рр., становила 4,73 %, або 2 222 686 євро [8, с. 158; 17].

Частка бюджету Міжнародного Вишеградського фонду (МВФ) для країн “Східного партнерства” за період 2004–2012 рр. становила 9 % або 4 553 426 €. Тобто Україні виділено суму коштів, яка майже дорівнює сумі, виділених п'ятьом іншим країнам “Східного партнерства”. За період 2000–2012 рр. згідно даних МВФ сума 2 222 686 євро є найбільшою, що призначена для держави, яка не входить у В 4. Сьогодні Фонд співпрацює з 25 державами, які не є її членами. На другому місці після України є Республіка Білорусь. Для порівняння, сума, отриманих нею коштів за період 2004–2012 рр., становить 1 195 240 євро або 2,55 % [8, с. 158].

У рамках Visegrad University Studies Grants (VUSG) Фонд підтримував запровадження у вищих навчальних закладах нові навчальні програми, спрямовані розв'язати питання, пов'язані з країнами Вишеградської групи. В Україні ці гранти виграли Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (2008) та Донецький державний університет управління (2010). На стипендії громадянам України та проектам, реалізованим в Україні, МВФ щорічно з 2005 р. виділяв близько 5 % свого бюджету, а це найбільше зі всіх країн, які не є членами Вишеградської групи. У 2009 році загальний бюджет Фонду був збільшений на 6 млн євро. Рішенням голів урядів країн В 4 від

червня 2011 р. з 2012 р. було додано 1 млн євро, призначений на програми в країнах Східного партнерства в рамках нової програми “Visegrad4EaP”. Від свого заснування у 2000 році Міжнародний Вишеградський фонд надав підтримку більш як 3000 проектів та понад 1000 стипендій (до кінця 2010 р.) [14; 17; 18]. Фінансова підтримка Вишеградського Фонду, ініціативи наукових центрів та неурядових асоціацій зовнішньої політики сприяли реалізації проектів щодо розвитку співробітництва між Україною і країнами ЄС, зокрема ЦСЄ та в рамках В-4 і КЄ. За понад 20-річну діяльність Вишеградська група провела низку міжнародних симпозіумів, конференцій, семінарів і круглих столів експертів з проблематики: “Україна та Вишеградська четвірка: на шляху взаємовигідних відносин”, “Словаччина - Україна: напередодні введення візового режиму”, “Роль Карпатського євро регіону у зміцненні безпеки і стабільності в Центральній і Східній Європі”, “Безпосереднє сусідство України з ЄС: закриті кордони чи нові імпульси до співпраці?” [2; 9, с. 46–47; 14].

У 2013–2016 рр. допомога МВФ значно зменшилася. У звітах за 2013 р. та 2014 р. не зазначено про малі гранти для української культури та освіти загалом, проте наголосимо, що підтримували освітню програму Інституту Сілезії (м. Катовице, Польща) “Формальна та неформальна медіа освіта у країнах Вишеградської четвірки” (5 154 €), а також V літня школа (м. Будапешт, Угорщина): “На шляху до посилення ролі Центрального європейського об’єднання у майбутньому Європи”, мета якої популяризація діяльності Вишеградської групи. Századveg Фонду Школи політики було виділено 6000 €. Зазначимо також і про грант 2014 р. “В 4 і Україна назустріч спільним стратегіям”, програму якого розробляв Інститут фундації країн Східної Європи (м. Варшава, 6000 €). Ця програма засвідчує інтерес країн В 4 до нашої країни, її розвиток в умовах АТО [17].

У 2015 р. Україна отримала два малих гранти : ГО Quadrivium м. Чернівці “Від натхнення до впровадження: процес європеїзації в Україні” (5 875 €) та Національний юридичний університет ім. Я. Мудрого “Інтернаціональна безпека як частина нашої безпеки у Східній Європі” (3 840 €). Були також виділені гранти на програму “6-й Європейський майстер клас з редагування” (6 000 €) для Академії перфоменсу (факультет фільмознавства та телебачення) у м. Братислава (Словаччина); “STRATAGEM гра на рівні В 4” – Єзуїтський коледж Святого Ігнатія, м. Будапешт (4 800 €); 2-га В 4 Конференція громадського здоров’я “Здоров’я для громадськості, громадськість для здоров’я”, Фонд для сприяння науки і освіти TYGIL, м. Люблін (Польща) [17].

У березні 2016 р. МВФ виділив Національній академії правових наук України грант 6 000 € на розроблення програми “Конституційна реформа місцевого управління в Україні: уроки країн В 4”. Грант у сумі 5 955 €

отримав і Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника за програму “Школа і клініка юридичної освіти: В 4 + Україна” [17].

У 2017р. МВФ поряд з програмами економічного розвитку впроваджували і програми для освіти України. Так Фонд виділив 6 000 € Національному юридичному університету ім. Я. Мудрого на проект “Відповідальність за права бізнесменів: досвід країн В4 та Балтії для України”; Київському університету ім. Б. Грінченка – 13 000 € на проект “Зміни у компетентностях викладача вищої школи”; для неурядової громадської організації “Ресурсний та інформаційний центр “Громади Вінницького регіону” – 30 915 € на проект “Освітні системи менеджерів місцевих громад: досвід країн В 4 для України” [17].

У 2018 р. МВФ надав Україні на культурно-освітні проекти 102 267 €. Серед освітніх програм зазначимо про грант на суму 10 000 €, який отримав Національний юридичний університет ім. Я. Мудрого на проект “Бізнес і права людини: правові рамки (курікулум для студентів-юристів)”. ГО Пермакультура в Україні на проект “Мережа демонстративно освітнього центру пермакультури для Вишеградських країн та України” також отримала 6 852 €. У цьому ж році МВФ виділив також гранти на соціально-культурні програми: “Міжнародному центру політичних досліджень” для проекту “Україна та країни В 4: сприяння кращому розумінню” – 12 664 €; неурядовій ГО “Інститут креативного міста” на програму “Вишеград, дизайн & співтворство: фестиваль & жива лабораторія міської культури у творчих практиках” – 18 175 €; 54576 € отримав Центр досліджень визвольного руху на проект “Деконструкція. Роль медіа у посттоталітарному суспільстві”. Загалом у 2015 – 2018 рр. на освітні та соціо-культурні програми без урахування стипендій на навчання студентів для України було виділено 173 852 € [17].

За звітами МВФ у 2017 р. гранти на навчання у Чехії отримали 11 студентів, в Угорщині – 15, у Польщі – 12, у Словаччині – 10 студентів з України. Серед них на магістерських студіях навчалися лише чотири студенти інші (44) засвоювали постмагістерські програми. Загалом було виділено 316 000 €. Зазначимо, що на навчання одного студента виділяють 4 600 €, а на проживання – 2 300 € [17]. У Європі набувають популярності постмагістерські програми як напряму «навчання впродовж життя». Це також ще один з видів післядипломного навчання. “Post-Master” ступені були розроблені для задоволення зростаючого попиту компаній на наймання висококваліфікованих випускників з особливим досвідом для заміщення посад у вузькоспеціалізованих галузях. Програми підготовки забезпечують високий професійний досвід студентам.

Студенти мали змогу навчатися у Карловому університеті (м. Прага, Чехія) на факультетах мистецтв, математики і фізики, права; в Університеті

Масарика (м. Брно, Чехія) на факультеті соціальних наук. В Угорщині студенти навчалися в Університеті м. Дебрецена на факультетах науки і технологій, Англійських й Американських досліджень, мистецтв, гуманітарному факультеті; в Університеті м. Печ на факультеті гуманітарних наук; в Університеті м. Мішкольц в Інституті математики. У Польщі студенти обрали : теологічний факультет у Люблінському Католицькому університеті Івана Павла II, факультет економічних наук у Варшавському університеті, факультет історії в Ягеллонському університеті (м. Краків), хімії в Університеті м. Ополе, факультет механіки і інженерії у Вроцлавському університеті. У Словаччині студенти обрали для навчання ЗВО м. Кошице – Словацьку академію мистецтв та Технологічний університет [17].

Проте ретельний аналіз цієї понад 25-річної співпраці нашої держави в рамках формату «Вишеград плюс» надає змогу дослідникам виділити пріоритетні напрями у гуманітарній сфері в майбутній діяльності:

- залучати українську молодь до спільних проектів і процесів способом утворення на території України філій або освітянських центрів із підготовки майбутніх фахівців з євроінтеграційних питань, що значно скоротило би витрати на утримання подібних інституцій у країнах V 4 і дало змогу учнівській молоді з віддалених регіонів нашої країни [15, с. 98];
- відкрити для партнерів агенств молодіжні та освітні програми , програми культурного обміну тощо” [10, с. 120];
- ініціювати створення державної комісії з метою аналізу та моніторингу стану справ із працевлаштуванням українських науковців, які пройшли навчання чи стажування через Вишеградський фонд, для недопущення масової еміграції висококваліфікованих кадрів за кордон [4, с. 31];
- вжити заходів, “спрямованих на пом’якшення етнічних, історичних чи культурних суперечностей, які склалися між країнами Центрально-Східної Європи. У цьому разі ефективним є інструмент використання різноманітних гуманітарних та освітніх проектів, що дають змогу сформуванню певної центральноєвропейської ментальності, частиною якої повинна стати і Україна” [13, с. 150];
- поширювати через ЗМІ інформацію про результати співпраці між Україною та країнами В4 у різних сферах з метою формування позитивного іміджу як України в Європі, так і країн Вишеградської четвірки в українському суспільстві, а також ознайомлювати зацікавлених осіб із перспективами, співробітництва з В 4 [5, с. 217].

Отже, Вишеградську групу на сучасному етапі можна вважати одним із найуспішніших проектів регіональної інтеграції, який сприяє стабільності як в регіоні Центрально-Східної Європи, так і на континенті. Співпраця між

Україною та країнами Вишеградської четвірки є успішною в політичній, військовій, соціально-культурній сферах. Можна спостерігати тенденції розвитку освітніх зв'язків України з країнами В 4 у двох напрямках. По-перше, співпраця відбувається через участь ЗВО, неурядових ГО України у програмах малих грантів МФ; по-друге, молодь активно залучається до стипендіальних програм для навчання у провідних університетах Чехії, Польщі, Угорщини та Словаччини. У подальшому співпраця країн Вишеградської групи та України може набути ще більшої ваги, якщо будуть враховані пріоритетні напрями у культурній та освітній сферах.

---

1. *Артёмов І.* Регіональна політика країн Вишеградської четвірки: досвід для України // Український історичний збірник; – Вип. 17; – 2014. – С. 227–233.

2. Вишеградская группа – Ваш партнер. – Прага: РР Agency. – 2004. – 142 с.

3. *Гурчинські Д.* Підсумки головування Польщі у Вишеградській четвірці / *Д. Гурчинські* // Співробітництво з країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України: аналіт. доп. – Київ: НІСД, 2014, – 128с. (Сер. «Міжнародне право», вип.3). – С. 67–70.

4. *Жуковська Т. О., Іщик С. П.* Особливості співпраці України з країнами Вишеградської четвірки / *Т. О. Жуковська, С. П. Іщик* // Збірник тез доповідей XI Міжнародної інтернет-конференції «Зовнішньоекономічна діяльність України для входження в ЄС: досвід Вишеградської четвірки» – Луцьк: ВІЕМ, 2013. – 116 с.

5. *Зуб С.* Особливості партнерства між Україною та Вишеградською групою у контексті підписання угоди про асоціацію / *С. Зуб* // Збірник наукових праць Ужгородського національного університету. – Вип. 1 (16); 2016. – С. 216–219.

6. *Мироненко М. Ю., Смагло О. В.* Роль Вишеградської четвірки у забезпеченні ефективної євроінтеграції України / *М. Ю. Мироненко, О. В. Смагло* // Причорноморські студії. Вип. 22; 2017. Розділ 2. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. – С. 16–19.

7. *Мороз Д. О.* Формування системи багатостороннього співробітництва країн-членів Вишеградської четвірки (1991–2004 рр.). Автореф. дис. на здоб. наукового ступеня канд. істор. наук. Спец. 07.00.02 – всесвітня історія. – Київ, 2006. – 37с.

8. *Мудрієвська І.* Ключові аспекти розвитку процесу співробітництва України з країнами Вишеградської групи в культурно-гуманітарній сфері / І.

Мудрієвська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Серія Історія. – Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 151–158.

9. *Сергієнко Т. С.* Регіональна політика країн Вишеградської групи у становленні прикордонної та міжрегіональної співпраці з Україною / Т. С. Сергієнко // Науковий вісник Ужгородського ун., серія «Історія»; – Вип. 29; 2012. – С. 42–48.

10. *Соболев А.* Формат “Вишеград плюс”: проблеми та пріоритети подальшого співробітництва з Україною / А. Соболев // Співробітництво з країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України: аналіт. доп. – Київ: НІСД, 2014, – 128 с. – (Сер. “Міжнародне право”, вип. 3). – С. 115–120.

11. *Соскін О. І.* ЄС та місцеве самоврядування: досвід вишеградських міст та українська перспектива: Науково-методичний посібник / О. І. Соскін, А. М. Матвійчук, Н. О. Матвійчук; За загальною ред. О. І. Соскіна. – Київ: Вид-во “Інститут суспільної трансформації”, 2008. – 56 с.

12. *Тернавська А. В.* Вишеградська четвірка – історія створення та перспективи співпраці з Україною / А. В. Тернавська // Збірник тез доповідей XI Міжнародної інтернет-конференції “Зовнішньоекономічна діяльність України для входження в ЄС: досвід Вишеградської четвірки” – Луцьк: ВІЕМ, 2013. – 116 с.

13. *Турчин Я.* Особливості партнерства між Україною та Вишеградською групою у контексті сучасних геополітичних викликів / Я. Турчин // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – Вип. 27. – 2015. – С. 144–152.

14. Україна та Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин. Упорядн. В. Пулішова, Т. Стражай. – Братіслава: АДІН, 2010.

15. *Чекаленко Л.* Завдання Вишеграда: угорське головування /Л. Чекаленко // Співробітництво з країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України: аналіт. доп. – Київ: НІСД, 2014, – 128 с. – (Сер. “Міжнародне право”, вип. 3). – С. 89–98.

16. The Visegrad Grup – a Central Evropean Constellation. – Bratislava, 2006. – 256 s.

17. Visegrad Fund.Official website. – Mode of access:<http://www.visegradfund.org>

18. Powstanie i rozwój Wyszegradzkiej. Informacje podstawowe // [Електронний ресурс]. – режим доступу: www.visegrad.info].

*Стаття: надійшла до редколегії 13.09.2018
доопрацьована 21.11.2018
прийнята до друку 07.12.2018*

**THE TENDENCIES OF THE EDUCATIONAL RELATIONS DEVELOPMENT OF
THE VISEGRAD GROUP COUNTRIES AND UKRAINE****Halyna Pyatakova***Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA-79005*

The Euro-regional cooperation of the Visegrad countries and Ukraine became powerful in different spheres. The significant role in forming the higher education in the countries of Visegrad group plays the transfer system of the European credits (ECTS). The reason for this is that the improvement of the flexibility in the higher education helps ensure the mobility of the students and teachers within the European educational space. The modern system of the higher education has three degrees: the Bachelor – 3 years, the Master of Arts – 2 years and the Doctorate degree.

The researchers pointed out four levels of implementing the Euro-regional cooperation: international, state, regional and local. The most effective Visegrad group period was during the Polish presidency when the efforts to strengthen the relations among people, to spread the culture and the history of the Central Europe through education, scientific and research projects, conferences, scholarships and grants for youth were made. Today, Visegrad group is considered to be one of the most successful projects of the regional integration promoting stability of Central-Eastern Europe and the Continent. The cooperation between Ukraine and the Visegrad countries is successful in political, military, social and cultural spheres. The tendencies of the educational relations development between Ukraine and Visegrad group can be observed in two ways. First, the cooperation is conducted through the participation in the non-governmental public organizations of Ukraine, in the programs of small grants of IVF; next, the youth actively takes part in the Fund scholarship programs to study in the leading universities of Czech Republic, Poland, Hungary and Slovakia. In the future, this cooperation can gain more importance as the cultural and educational priorities will be taken into account.

Key words: Visegrad group, International Visegrad Fondation, tendencies of cooperation, small grants, scholarship programs.